

TEATRUL

5

noiembrie 1956

În multe feluri și în multe locuri mi-am agonisit pâinea de toate zilele. (...) Dar învîrtind caleidoscopul amintirilor, abia acum îmi dau seama ce moștenire bogată mi-a lăsat orașul meu natal. Pe multe meleaguri m-a purtat viața, am trăit în hoteluri de lux și am dormit pe scinduri goale, în bărci pline de ploșnițe, m-am înclinat, mulțumind pentru aplauze, în fața publicului în ținută de seară de la premiere și am făcut muncă obligatorie, lucrînd la construcția unui aerodrom, dar niciodată orașul natal n-a încetat să trăiască în sufletul meu și, astăzi, știu cu certitudine că teatrul din acest oraș a avut o influență decisivă asupra vieții mele de mai târziu. (...) Numai experiența personală este materialul adevărat pe care actorul îl poate întrebuița în creația lui și fără de care el nu este decît un papagal, iar vorba lui, un sunet gol. (...) Oare numai experiențele dureroase, tragice au darul de a maturiza pe actor, de a face un adevărat artist din el? Sint ferm convins că nu. Bucuria, voioșia, căutarea pasionată a frumuseților vieții pot să crească oameni mai îndrăzneți, gata să lupte cu mai multă grijă pentru viața lor și a semenilor. Dar pentru aceasta e neapărată nevoie de dragostea de oameni. Nu pot tăgădui, în aceste rînduri cu intenții de totală sinceritate, că uneori sint consternați văzînd pustiiul sufletesc, cenușia monotonie a unora din tovarășii mei din generația tinărară. (...) Oamenii aceștia se mișcă la suprafață. Ei nu educă sufletele oamenilor, pentru simplul motiv că nu cunosc dimensiunile sufletului. Oare citesc oamenii aceștia și, dacă da, ce citesc? Căci nu este indiferent cu ce se ocupă în timpul liber actorul. Ca să nu mai vorbesc de faptul că lectura nu este timp liber, ci adîncire, lărgire absolut necesară a fanteziei, a conștiinței, a experienței personale. Pentru noi, nu este indiferent dacă societatea viitorului va găsi sau nu în actor o inteligență înzestrată. Teatrul viitorului va elimina fără cruțare așa-zisele talente native, ignorante, inculte, ce se bazează numai pe instinct. (...)

De cînd am ajuns profesor la Institutul de artă dramatică „Szentgyörgyi Istvan”, viața mea s-a îmbogățit, adăugîndu-și o culoare nouă. (...) Ce experiență deosebită este fiecare examen de admitere! Să alegi din ceata tinerilor ce se pregătesc pentru viață, să-l cîntărești pe fiecare în parte... (...) Îndoielele ce se ivesc în cursul educației, al desfășurării personalității lui, nu sint deloc mai puțin chinuitoare decît acelea care însoțesc în mod firesc cariera personală a actorului. (...) Nu poate fi artist adevărat cel care se căznește să-și afirme autoritatea punîndu-și înainte cu insistență propria-i persoană și disprețuînd

tineretul. (...) Meseria de profesor de conservator nu trebuie să fie o ocupație secundară, ci o vocație. (...) Dar aceste sarcini nu înseamnă numai muncă de teatru în sensul restrîns al cuvîntului. Ele implică și o activitate omenească, cetățenească, de transformare a societății, un rol de care nimeni nu s-ar putea achita mai bine decît tocmai tinerii artiști... (...) Puținele noastre teatre nu vor fi viabile în viitor decît dacă vom ști să ridicăm alături de noi o astfel de generație care, cînd îi va veni sorocul, să știe să preia și să ducă mai departe munca noastră. (...) Și pentru ca această trecere a tineretii să nu fie prea dureroasă, actorului trebuie să i se dea în schimb ceva mai de preț decît tot ce pierde, ceva ce îl compensează din belșug: o puternică curisă artistică, atitudine bărbătească, sete de a se cultiva neconținut. Și ocazii de a juca mult. (...)

Cuvîntul viu este arma cea mai importantă a actorului. El trebuie să-și procure această armă, s-o ascuță mereu, s-o țină gata în permanență, căci cu ajutorul ei el cîștigă sau pierde bătăliile de pe scenă. Dar independent de faptul neîndoios că versul, poezia lirică este aparatul de gimnastică prin care ne putem căli îndemînarea interpretativă, independent de folosul imens pe care înșușirea acestei îndemînări îl aduce actorului, noi avem datoria de a servi pe poezii din trecut și de azi, răsbind versurile lor prin forța mobilizatoare a cuvîntului viu în masele largi ale poporului. (...) În timp ce recită versuri, actorul trebuie să treacă pe planul al doilea și mai mult decît la interpretarea unei opere dramatice. Actorul trebuie să servească poezia și nicidecum pe sine însuși. (...)

Am prea mult respect față de litera scrisă, pentru a nu simți răspunderea scrisului. (...) Dacă, totuși, m-am încumetat să încerc... am făcut-o fiindcă prietenii mei, scriitorii, m-au convins că acesta e un lucru firesc, de la sine înțeles, pe care publicul are dreptul să mi-l cere.

György Kovács, „Fără sufler”,
„Teatrul”, nr. 6/1956, p. 35